

Feltámadás

AZ EURÓPAI ÉLÉNKÜLÉS NYOMÁN
AZ IDÉN A HAZAI VEGYIPARBAN
IS MEGINDULT A KILÁBALÁS,
ÁM A KISCHEMICALS MÁR
A VÁLSÁG IDEJÉN ELŐBBRE
TUDOTT LÉPNI.

Miközben a BorsodChem 2009 második felében a túlélésért küzdött, a magyar vegyipar pedig komoly visszaeséssel szembesült, a Kazincbarcikától 15 kilométerre lévő Sajóabonyban felgyorsult a kibontakozás. Igaz, a településen a rendszerváltozás után így is sűrűbben emlegették a válságot az országos átlagnál. A város határában lévő ipari területen működő Észak-Magyarországi Vegyiművek (ÉMV) a nyolcvanas években azonos nagyságrendet képviselt a Tiszai Vegyi Kombináttal (TVK), valamint a BorsodChem elődjével. Az ÉMV sorsa azonban sokkal mostohább alakult az utóbbi kettőnél. Több privatizációs kísérlet is balul sült el, 2006-ban egyenesen csődöt jelentett az akkor éppen amerikai tulajdonban lévő társaság.

Ennek legnagyobb vesztesei közé tartozott a Kiss László nevével fémjelzett, szintén a Sajóabonyi Vegyipari Parkban működő cégcsoport, amelynek a bedőlés miatt 150 milliós követelése veszett oda. A több évtizede Sajóabonyhoz kötődő – a rendszerváltozás idején a vegyiművek központi karbantartó műhelyét vezető – üzletember azonban fantáziát látott a társaság tevékenységében, ezért két éve megvásárolta a cég vagyontárgyait. Ebben az sem gátolta, hogy a vegyipari gyártás addig nem tartozott a vállalatcsoport portfóliójába, csak a szerelőipari tevékenységen és a veszélyes hulladék kezelésén keresztül kötődött hozzá.

Első lépésben Kiss László megszabadult az igencsak megkopott névtől, létrehozva a Kisvegyiműveket, amelyet aztán fél év elteltével Kischechemicals Kft.-re keresztelt át. A külföldi partnerek minden bizonnyal örültek a könnyebben megjegyezhető és kimondható elnevezésnek. Ez igencsak fontos szempont, hiszen például a cég által előállított növényvédőszer-alapanyagok teljes egészében külföldön találnak gazdára.

A 2008-as esztendő az újrakezdésről, az ÉMV csődjével megszakadt piaci kapcsolatok újjáépítéséről és új termékek piacra viteléről szólt. Ekkor még szerény létszámmal folyt a termelés, ám tavaly magasabb fokozatra kapcsolta. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium 2009-es munkahelyteremtő programjának keretében a Kischechemicals hozta létre a harmadik legtöbb állást az országban, szám szerint 64-et. Az ehhez elnyert 55 millió forintos támogatás a negyedik legjelentősebb összeg volt ebben a kategóriában.

„A magyar vegyipar termelési értéke tavaly több mint 13 százalékkal zsugorodott.”

Mindez annál is inkább figyelemreméltó, mert az ágazatban a válságkezelés elbocsátásokkal párosult: a foglalkoztatottak létszáma 9 százalékkal, 74,9 ezer főre csökkent. Összehasonlításon ugyanis tavaly több mint 13 százalékkal zsugorodott a magyar vegyipar termelési értéke. (Még ennél is kedvezőtlenebb a kép, ha nem vesszük figyelembe a lényegében változatlan szinten teljesítő gyógyszeripart.) A legkisebb visszaesést a kőolaj-feldolgozási és kőszeggyártási ágazat szenvedte el, míg a vegyi anyagok és termékek gyártása az átlagnál erőteljesebben szűkülte. Az autószeaktor, az elektronikai ágazat és az építőipar mélyrepülése nyomán nem meglepő, hogy a gumi és műanyag késztermékek előállítására több mint ötödével csökkent. A kőolaj árának lejtmenete ráadásul jócskán visszavetette több fontos vegyipari termék jegyzésárát is.

A Kischechemicals üzemeiben jelenleg százegynéhányan dolgoznak, és ez a közeljövőben nem is változik, noha az ÉMV a nyolcvanas évek végén még 2,8 ezer embernek adott munkát. Mégis, a tavaly létesített új állások jelentőségét felértékelte az iparági környezet, illetve az, hogy egy súlyos munkanélküliséggel küzdő térségről van szó, ahol ráadásul az etnikai ellentétek is kiéleződtek. A sajóabonyiak ugyan sokáig éltek együtt a szó szoros értelmében robbanásveszélyes helyzettel – az ÉMV-ben eredetileg hadianyagokat gyártottak, ezért épültek fel az üzemek egy elszigetelt völgyben –, a szociális kockázatokat azonban nem lehet katasztrófavédelmi gyakorlatokkal csökkenteni.

Kiss Lászlónak és az öt tanácsokkal segítő Kovács F. Lászlónak (a BorsodChem volt vezérigazgatójának) világos koncepciója van a sajóabonyi vegyipar jövőjéről. A hangsúlyt egyrészt azon termékekre helyezik, amelyek előállítása a múltban nyereséges volt, de a csődök miatt megszűnt a termelés és elvesztek a piacok, így azokat most ismét fel kell építeni. Emellett új, korszerű, exportképes termékek piacra vitelén is fáradoznak. Tisztában vannak azzal, hogy ezen a területen csak akkor lehetnek sikeresek, ha hosszú távú és sokoldalú beszállítójává válnak a gyógyszeriparnak, valamint a növényvédőszer-gyártó és

264 ezer forint

Ennyi volt tavaly a vegyiparban teljes munkaidőben foglalkoztatottak bruttó átlagkeresete, ami az ipari átlagnál lényegesen magasabb keresetnövekedés eredménye. Ennek okát abban kell keresni, hogy jóval több fizikai dolgozót bocsátottak el, mint szellemi, így az utóbbiak magasabb javadalmazása nagyobb súllyal esett a latba.

630 millió dollár

Ekkora hiány alakult ki tavaly a vegyi anyagok és termékek külkereskedelmében. A mutató régóta mínuszban van, de több mint egy évtizede ez a legkevésbé negatív egyenleg, mivel az import sokkal nagyobb mértékben esett vissza, mint az export.

Feltámadás

„A VÁLSÁG ELŐTT MEGSZOKOTTNÁL RÖVIDEBB IDŐRE SZÓLNAK A MEGRENDELÉSEK, ÉS A FINANSZÍROZÁS IS KEVÉSBÉ GÖRDÜLÉKENYEN.”

Visszakapaszkodás

Az év elején még csak lassú kilábalást vártak az ágazat szereplői, nyárra azonban sokkal pozitívabbá vált a nemzetközi vegyipari hangulat, ami a magyar kilátások szempontjából is meghatározó. Európai szinten már remény van arra, hogy az ágazat 2010-ben ledolgozza a válság során elszenvedett veszteségek számottevő részét. Az autógyártás és az elektronikai ipar fellendülése erőteljes növekedést indított be, ám továbbra is maradtak bizonytalansági tényezők. Az ágazat egyik legfontosabb felvevőpiacának számító építőipar változatlanul gyengélkedik, az alapanyagárak ingadozása, valamint az európai megszorítások hatásai pedig tovább szaporítják a kérdőjeleket. A válság előtt megszokottnál rövidebb időre szólnak a megrendelések, és a finanszírozás sem megy olyan gördülékenyen, mint 2008 szeptemberét megelőzően.

értékesítő multiknak. Ezt úgy tudják megvalósítani, ha erősítik a társaság azon termékfejlesztési tevékenységét, amely az úgynevezett vegyipari intermedierek, azaz a további kémiai átalakítás előtt álló anyagok létrehozását célozza.

Folyamatban van ugyanakkor a régi termelőegységek felújítása, aminek nyomán a kibocsátás és a létszám is emelkedik majd. A rekonstrukciót szintén el tudják végezni csoporton belül, mert az elsőként megalapított cég, a Kis Szerelő Kft. a kezdetektől fogva részben vegyipari kivitelezéssel foglalkozik, a Kischem Kft. pedig vegyipari berendezéseket gyárt.

A stratégiai cél igen ambiciózus; Kiss László szerint Sajóbábonynak a régióban és a magyar vegyiparban is újra meghatározó szerepet kell játszania. Ezt nemcsak lokálpatriotizmusa mondatja vele: üzleti érdeke is fűződik hozzá, hiszen többségi tulajdonos a Sajóbábonyi Vegyipari Parkban. Erőfeszítéseinek jelentős szerepe volt abban is, hogy 2004 végén a TEVA gyógyszerceg itt építette fel az egyik alapanyaggyártó üzemét.

Váci István

Vegyipari TOP 10 a nettó árbevétel alapján, 2009. Rangsor 2009. (Rangsor 2008.), Nettó árbevétel (Milliárd Forint)

1. (1.)
MolNyrt.
3226,0

Az ország legnagyobb cégének forgalma közel 10 százalékkal szűkült, míg nettó eredménye több mint negyedével zuhant. A pozitív sztorit a horvát INA feletti menedzsment kontroll megszerzése jelentette.

2. (2.)
TVKNyrt.
265,4

A közel 20 százalékos bevételcsökkenés nem meglepő a gyenge kereslet és a szűkülő árretek fényében. Am például – ellentétben a régiós versenytársakkal – nem kellett felfüggeszteni a termelést.

3. (3.)
BorsodChem Zrt.
160,3

A 2800 emberrel dolgozó cégnél az összeomlás is fenyegetett; 27 százalékos visszaesést mértek. Ma már derűsebbek a kilátások, biztosra vehető a kínai Wanhua 100 százalékos tulajdonszerzése.

4. (4.)
Michelin Hungária Kft.
107,2

A Taurus utóárvállalata szinte sértetlenül vészelte át a krízist, csak 3,5 milliárdos mínusz kellett elkönyvelnie. A kölcsönzött munkaerőt így sem tartották meg a nyíregyházi üzemben.

5. (6.)
Henkel Magyarország Termelési Kft.
83,9

Bő 5 százalékkal növelte bevételét, így előrelépett a listán. A bővülés szinte teljes egészében a kivitel gyarapodásának köszönhető, a hazai forgalom stagnált.

6. (5.)
Donau Brennstoffkontor Tüzelőanyag kft.
64,0

Az energetikai és lakossági szénét, valamint tüzfát forgalmazó vállalat az élboly egyik legnagyobb visszaesését volt kénytelen elkönyvelni, árbevétele közel harmadával csökkent 2009-ben.

7. (8.)
Reckitt Benckiser (Magyarország) Kft.
50,8

Lényegében stagnálni tudott tavaly, ami a negatív környezetben elegendő volt az előrelépéshez. A nemzetközi csoport az idén felvásárlással erősített az egészségügyi és testápolási szektorban.

8. (11.)
Hankook Tire Magyarország Kft.
48,1

Az emelkedő pályán lévő dél-koreai abroncsgyár több mint 50 százalékkal növelte bevételét, s ezzel bejutott a TOP 10-be. Egy beruházás révén a rácalmási gyár kapacitása megduplázódik.

9. (7.)
Nitrogénművek Zrt.
43,0

Az ország egyetlen műtrágyagyártójának forgalma mintegy harmadával zuhant. A cég megszenvedte, hogy a gazdák a korábrinál kevesebb hatóanyagot szórta ki a földekre.

10. (10.)
Linde Gáz Zrt.
36,8

Az ipari gázokat forgalmazó cég néhány tízmillió mínusszal átvészelte az elmúlt évet, ami jóval kedvezőbb eredmény az anyavállalat több mint 6 százalékos visszaesésénél.